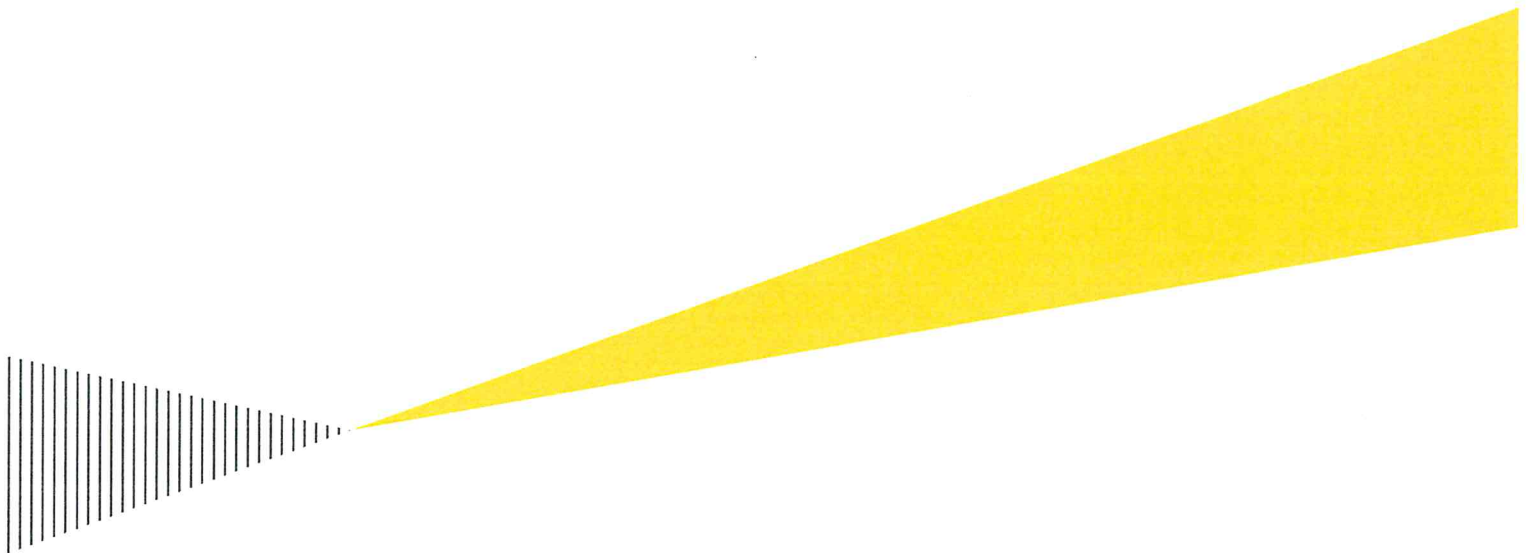

Östra Göinge kommun

Granskning av årsbokslut och
årsredovisning 2015

Building a better
working world

Innehåll

1. Inledning	2
2. Resultatutfall 2015	2
2.1 Utfall kommunen	2
2.2 Driftredovisning.....	6
2.3 Investeringsverksamheten	7
3. Kommentarer till bokslut och årsredovisning.....	8
4. Måluppföljning	10
4.1 Inledning och målstruktur för kommunen	10
4.2 Avstämning av balanskravet	10
4.3 Finansiella mål.....	10
4.4 Verksamhetsmål.....	10
5. Sammanfattande bedömning	11

1. Inledning

På uppdrag av kommunrevisionen i Östra Göinge kommun har vi gjort en granskning av årsbokslut och årsredovisning för 2015.

Revisorerna har bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i enlighet med god redovisningssed.

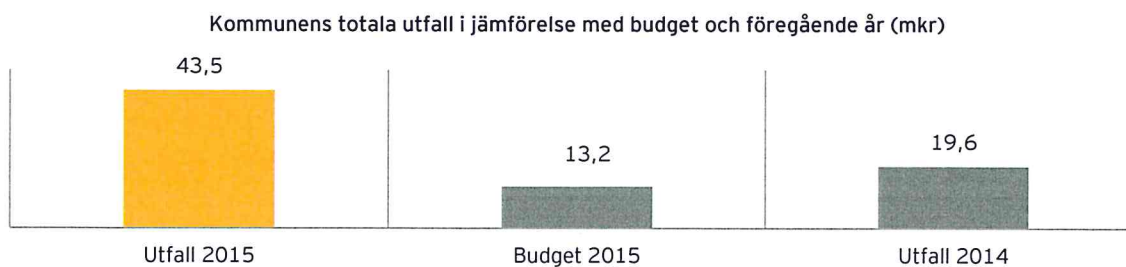
Enligt kommunallagen ska revisorerna även bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål, kopplade till begreppet god ekonomisk hushållning, som fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas årsbokslutet. Motsvarande gäller för granskning av delårsbokslutet. Granskningsrapport och bedömning avseende delårsrapporten har lämnats separat.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. Vi har översiktligt, enligt kommunallagen 9 a § granskat om resultatet är förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

2. Resultatutfall 2015

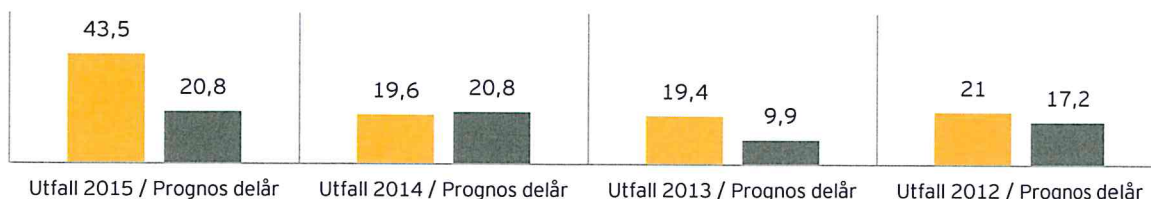
2.1 Utfall kommunen

Årets resultat uppgår till 43,5 mkr vilket är 23,9 mkr högre än föregående års resultat om 19,6 mkr. Budgetavvikelsen är positiv och uppgår till 30,3 mkr (2014: 11,1 mkr).

I förhållande till den prognos som avlämnades vid delårsbokslutet per 2015-08-31 är utfallet om 43,5 mkr ca 22,7 mkr högre. Motsvarande jämförelse för 2014 ger att resultatet blev ca 1,2 mkr lägre vid årets slut. En jämförelse mellan utfall och prognos vid delårsrapporten visas i nedanstående graf.

Kommunens totala utfall i jämförelse med prognos avlämnad vid delårsboksut

Under ett par år har kommunsektorns resultat påverkats positivt till följd av återbetalning av premier för avtalsgruppförsäkring och avgiftsbefrielseförsäkring för åren 2005-2008. För 2015 erhöll Östra Göinge Kommun en återbetalning på 5,7 mkr avseende 2004 års premier. Det är beslutat att detta var den sista återbetalningen då det inte bedöms finnas möjlighet att få fram tillförlitliga uppgifter längre tillbaka i tiden.

För att jämföra resultatet mellan åren har en jämförelse gjorts nedan som eliminerar olika former av engångsposter, s.k. jämförelsestörande poster. I analysen har även realisationsvinster eliminerats vilka under åren nedan ej de facto har redovisats som jämförelsestörande poster i årsredovisningen men som avräknas i det s.k. balanskravsresultatet.

	Utfall 2015	Utfall 2014
Årets resultat	43,5 mkr	19,6 mkr
Realisationsvinster	-0,3 mkr	-0,2 mkr
Återbetalning försäkringspremier (AFA)	-5,7 mkr	-
Nedskrivning av materiella anläggningstillgångar	+2,5 mkr	+2,3 mkr
Tillfälligt stadsbidrag flyktingar	-20,2 mkr	-
Nedskrivning av finansiell anläggningstillgång	+2,8 mkr	+2,3 mkr
Justerat årets resultat	22,6 mkr	24,0 mkr

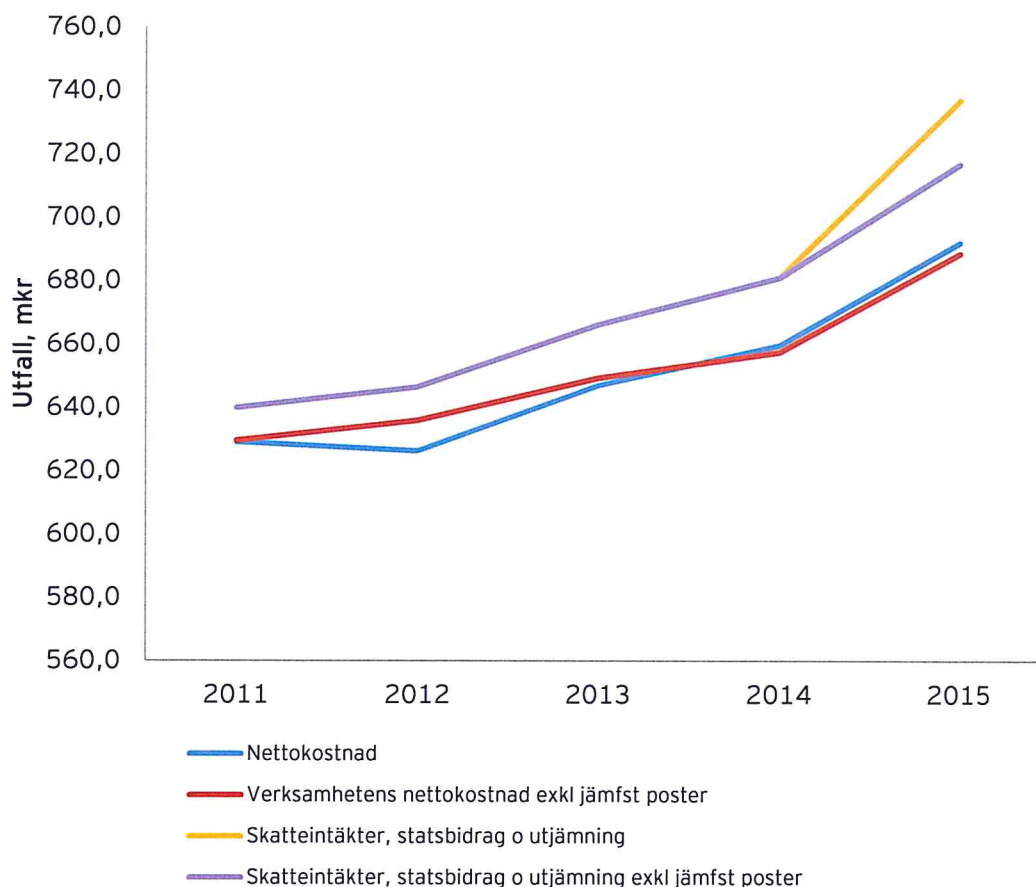
I ovanstående analys konstateras det att den enskilt största förklaringen till årets ökade resultat är ett tillfälligt stadsbidrag avseende flyktingar på 60,3 mkr, varav 20,2 mkr har hänförs till 2015. Dessutom har återbetalning av försäkringspremier erhållits för sista gången. Motsvarande post har funnits tidigare, dock ej avseende 2014. Under 2015 har resultatet dessutom belastats med nedskrivning av materiella (2,5 mkr) samt finansiella (2,8 mkr) anläggningstillgångar och därtill realisationsvinster till ett mindre belopp (0,3). Det justerade resultatet uppgår därmed till 22,6 mkr vilket således är ca 1,4 mkr lägre än resultatet för 2014.

Nettokostnads- och skatteintäktsutveckling

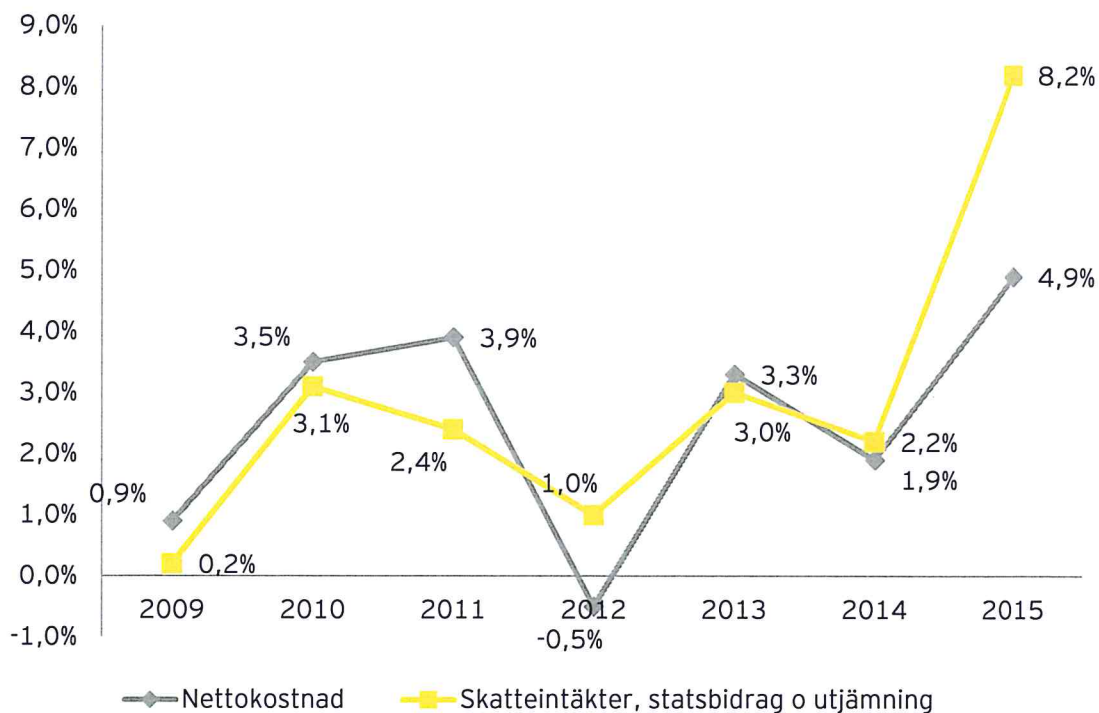
Verksamhetens nettokostnader uppgår till 692 mkr vilket är 32,5 mkr högre än föregående år. Ökningstakten för verksamhetens nettokostnader uppgår därmed till ca 4,9 %.

Skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning uppgår till totalt 737,1 mkr vilket är cirka 56,1 mkr högre än året dessförinnan då beloppet uppgick till 681,0 mkr. Ökningstakten avseende skatteintäkter, bidrag och utjämning är mellan åren ca 8,2 % vilket därmed är en högre ökningstakt än verksamhetens nettokostnader. I nedanstående graf sammanfattas verksamhetens nettokostnader samt skatteintäkter för de senaste fem åren.

Den röda linjen avser verksamhetens nettokostnader justerat för jämförelsestörande poster samt realisationsvinster, och den lila linjen avser skatteintäkter exklusive jämförelsestörande poster.

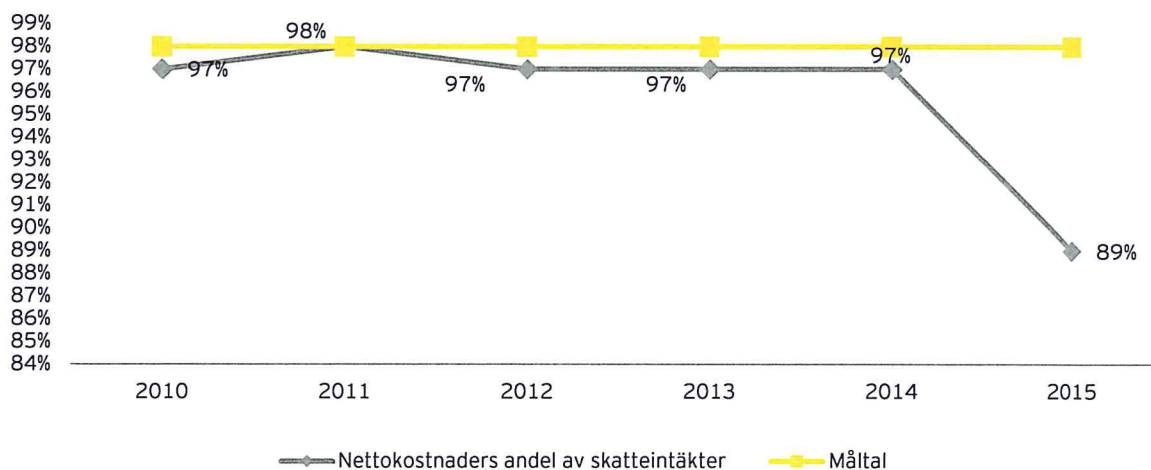

Under perioden har intäkterna överstigit kostnaderna för samtliga år, vilket också har inneburit att fullmäktiges resultatmål har kunnat uppnås för samtliga år (se separat graf). Totalt har verksamhetens nettokostnader ökat ca 10,0% samtidigt som skatteintäkterna har ökat 15,2% under den senaste femårsperioden. Det konstateras dock att den stora ökningen av skatteintäkter förklaras av ett tillfälligt statsbidrag avseende flyktingar 2015. Detta kommer även få effekter på utfallet 2016. Justerat för denna jämförelsestörande intäkt har emellertid skatteintäkterna endast ökat med ca 12,0 %. Det finns en osäkerhet i framtida skatteintäktsprognoser och därmed är det viktigt att följa såväl intäkts- som nettokostnadsutvecklingen. I nedanstående tabell är ökningstakten nedbruten per år för skatteintäkter och verksamhetens nettokostnader (obeaktat jämförelsestörande poster).

Finansiell målsättning - nettokostnaders andel av skatteintäkter

En av fullmäktiges finansiella målsättningar är att verksamhetens nettokostnader inte får överstiga 98 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. I nedanstående diagram sammanfattas utfallet för den finansiella målsättningen för året samt historisk tillbakablick.

Som framgår och av grafen ovan så når kommunen det finansiella resultatmålet för 2015 och har gjort så årligen under 2010-2014.

2.2 Driftredovisning

Verksamheternas totala avvikelser är positiv och uppgår till cirka 30,3 mkr (2014: 7,2 mkr). Avvikelsen förklaras av både positiva och negativa avvikelser där stöd & omsorg har störst underskott med ca -21,5 mkr (2014: -14,2 mkr) och kommunchef störst överskott med 20,7 mkr (2014: 6,8 mkr).

I förhållande till prognosen som avlämnades i samband med delårsbokslutet per 2015-08-31 är verksamheternas budgetavvikelser totalt 22,7 mkr bättre. Detta förklaras till största delen av större över skott inom kommunchef.

Finansieringsverksamheten visar en positiv budgetavvikelse om 25,1 mkr (2014: 3,9 mkr) vilket tillsammans med verksamheternas avvikelse förklarar den totala budgetavvikelsen för 2015 om 30,3 mkr (2014: 11,1 mkr).

Belopp i mkr	Budget- avvikelse (utfall)	Budget- avvikelse (prognos)
Kommunfullmäktige	0,0	0,0
Revisionen	-0,1	-0,1
Valnämnd	0,0	0,0
Överförmyndarverksamhet	-0,3	-0,6
Kommunstyrelsen	+0,3	+0,1
- Kommunchef	+20,7	+19,6
- Produktion	-15,7	-20,7
varav produktionsstöd	+3,7	0,0
varav Bildning	+2,2	+1,2
varav Stöd & omsorg	-21,5	-21,9
varav avg fin verksamhet	0,0	0,0
- Ledningsstöd & Service	0,0	0,0
- Samhällsbyggnad	+0,1	+0,7
Tillsyns- och tillstånds- nämnd	0,0	0,0
- Samhällsbyggnad	+0,1	-0,3
Summa verksamheter	+5,2	-2,0
Finansiering	+25,1	+9,6
Total budgetavvikelse	+30,3	+7,6

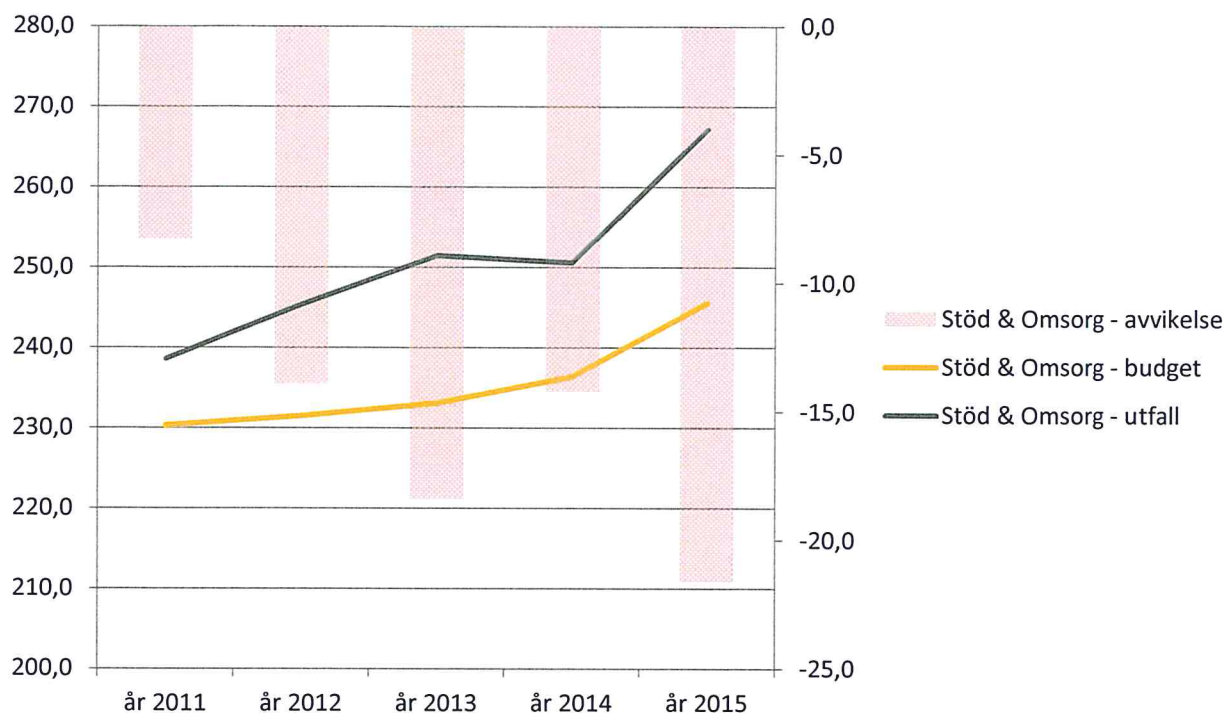
Finansieringsverksamheten positiva budgetavvikelse om 25,1 mkr för 2015 förklaras främst av det tillfälliga stadsbidraget på 20,2 mkr, vilket ej fanns med i budget. Dessutom har återbetalning av försäkringspremier om 5,7 mkr erhållits. Dessa positiva avvikelser möts dock delvis av nedskrivning av såväl finansiella som materiella anläggningstillgångar på totalt 5,3 mkr.

Verksamhet under **Kommunchef** redovisar ett överskott om 20,7 mkr. Avvikelsen förklaras framförallt av avsatta medel för demografiska förändringar som ej förbrukats samt av lägre löneökningar än budgeterat. Positiva avvikelser syns också avseende lägre kapitalkostnader till följd av att investeringsvolymen inte uppnådde budget.

Verksamheten **stöd & omsorg** redovisar en negativ budgetavvikelse om -21,5 mkr. Den negativa avvikelsen är i paritet med avvikelsen vid delårsbokslutet i augusti. Den största orsaken till den negativa avvikelsen inom stöd & omsorg är återigen hänförlig till underskott inom hemtjänsten vilket uppgår till 8,4 mkr (2014: 8,4 mkr). En höjning av timersättningen för utförd tid genomfördes inför 2014 och timersättningen uppges vara en av de högre i landet. Personalkostnaderna är därmed för höga i förhållande till antalet utförda timmar. Det kan konstateras att vid en tillbakablick på utfallet för 2011-2015 så har hemtjänsten redovisat stora underskott samtliga år.

Budgetunderskott konstateras även inom andra områden inom stöd och omsorg; personlig assistans (2,0 mkr), LSS-verksamhet (5,3 mkr), HVB (2,8 mkr) samt placering vuxna missbrukare (2,8 mkr).

I nedanstående graf redogörs verksamheten stöd & omsorgs nettokostnadsutfall, budgeterade nettokostnader, samt budgetavvikelse för de fem senaste åren. För åren 2011-2012 avser siffrorna i grafen en sammanslagning av de tre tidigare vård och omsorgsverksamheterna Stöd, insatser i hemmet samt Boende.

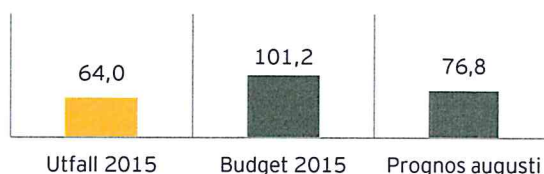

Som konstateras i grafen ovan har verksamhetens budgetunderskott successivt ökat under perioden fram till och med 2013, sedan en något lägre avvikelse 2014 för att återigen öka 2015. De ackumulerade underskotten för de fem senaste åren uppgår till **76,4 mkr**. Vi har i samband med avrapportering av delårsbokslutet påtalat vikten av att följa upp verksamheten för att säkerställa att genomförda åtgärder genererar den önskade effekten. Det är också av stor vikt att säkerställa att tillräckliga åtgärder genomförs för att verksamheten ska kunna bedrivas utifrån tilldelade resurser. Utvecklingen som synliggörs i grafen ovan inte hållbar.

2.3 Investeringsverksamheten

Investeringsbudgeten för 2015 uppgick till 101,2 mkr (2014: 140,0 mkr). Utfallet under 2015 uppgick till 64,1 mkr (2014: 99,1 mkr). Avvikelsen mot investeringsbudgeten uppgår till 37,2 mkr (2014: 40,9 mkr). Genomförandegraden av budgeten uppgår därmed till 63,2 % (2014: 70,8 %). Det konstateras att fullmäktiges antagna budget över investeringsverksamheten ej har uppnåtts under året.

Utfall nettoinvesteringar och jämförelse med budget och delårsprognos

3. Kommentarer till bokslut och årsredovisning

Bokslutsprocessen

Inför upprättandet av årsbokslutet har ekonomikontoret, i likhet med tidigare år, upprättat en bokslutsinstruktion. I denna instruktion poängteras vikten av korrekt periodisering för att erhålla ett rättvisande resultat. Bokslutet var väl förberett i samband med att granskningen påbörjades.

Materiella anläggningstillgångar - komponentredovisning

I december 2013 uppdaterade Rådet för kommunal redovisning rekommendation 11.3 (nya benämnd 11.4) beträffande materiella anläggningstillgångar. I rekommendationen förtydligas kravet på s.k. komponentavskrivning innebärande att om skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter förväntas vara väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa. Respektive komponent ska därefter skrivas av separat. Kommunen har för anläggningstillgångar som är aktiverade sedan 2011 bedömt avskrivningstider utifrån komponenternas livslängd. Någon genomgång av äldre investering och dess påverkan på avskrivningarna framöver har ännu inte genomförts. Nyanskaffningar med väsentligt olika komponenter fördelas på dessa och skrivs av utifrån denna fördelning.

Finansiella anläggningstillgångar

Det bokförda värdet på finansiella anläggningstillgångar har minskat ca 2,7 mkr, och förklaras av en nedskrivning av värdet på aktierna i det helägda bolaget Östra Göinge Kommuns Industrifastighetsbolag. Då bolaget inte har möjlighet att reglera dess förpliktelser så har även en avsättning motsvande dessa bokförts i kommunen, se nedan under avsättningar.

Kortfristiga placeringar / Pensionskapital

Det bokförda värdet på kommunens kortfristiga placeringar uppgår per 2015-12-31 till 26,3 mkr (2014-12-31: 25,9 mkr). Marknadsvärdet på motsvarande placeringar uppgår till 36,1 mkr (2014-12-31: 34,9 mkr). Kommunens totala pensionsåtagande uppgår till 343 mkr per 2015-12-31 (2014-12-31: 354 mkr) vilket innebär att marknadsvärdet på pensionskapitalet täcker ca 10,5 % (9,9 %).

Kundfordringar

Kommunen reserverar förfallna fordringar med 50% av fakturabeloppet om förfallotiden överstiger 90 dagar. Reservering för osäkra kundfordringar uppgår därmed till cirka 0,3 (0,5) mkr per balansdagen.

Verksamheter som uttryckligen styrs av självkostnadsprincipen

Under 2009 kom en ny rekommendation från RKR beträffande redovisning av intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar (Rek nr 18). I rekommendationen framgår att beträffande renhållnings- samt VA-avgifter där verksamhetens avgiftsuttag uttryckligen regleras av självkostnadsprincipen och avgiftsuttaget överskrider självkostnaden, ska intäkten minskas och överuttaget bokföras som en förutbetalad intäkt. Effekten är således att överuttaget ska redovisas som en skuld istället för eget kapital.

Östra Göinge kommun ändrade under 2011 redovisningsprincip till att följa RKR:s rekommendation beträffande VA-verksamheten. Detta har inneburit att ingående eget kapital i VA-verksamheten om 5,7 mkr samt 2011 års överskott om 1,4 mkr, totalt 7,1 mkr, redo-

visades som långfristig skuld. Under åren 2012-2014 har VA-verksamheten genererat ytterligare överskott som kommunen har skuldfört. Under 2015 har dock en mindre förlust gjorts inom VA-verksamheten, främst kopplat till utrangering av äldre anläggningstillgångar. Under året har kommunen dessutom tagit över en VA-anläggning avseende exploateringsområdet Gyvik, Immeln, från Immeln Bo och Fritid AB. Bedömning av värdet på denna tillgång är gjord av experter hos SBVT och bedöms uppgå till 1,2 mkr jämfört med bokfört värde på 1,0 mkr. Nettoeffekten på bokförd VA-fond 2015 blir således en ökning på 0,9 mkr. Syftet med VA-fonden är att täcka framtida investeringsbehov i nytt reningsverk i kommunen. Vid 2015 års utgång uppgår fonden till 18,2 mkr (2014-12-31: 17,3 mkr).

Avsättningar

Kommunen har haft ett åtagande avseende återställande av deponi i Sibbhult, och en avsättning för att täcka återställningen har därför funnits i räkenskaperna. Kommunen har följt återställandeplanen och har även anmält till Länsstyrelsen att återställandet är genomfört. Därmed är även avsättningen helt återförd.

Kommunen äger 100% i det kommunala bolaget Östra Göinge Kommuns Industrifastighetsaktiebolag. Då denna verksamhet är förlustbringande har, utöver nedskrivning av aktier, en avsättning om 1,2 mkr gjorts i kommunens bokslut, för att täcka de förpliktelser som bolaget själva inte har möjlighet att reglera.

Resultatutjämningsreserv

Från och med 1 januari 2013 infördes möjligheten för kommuner och landsting att reservera överskott till en s.k. resultatutjämningsreserv (RUR). Syftet med RUR är att kommuner och landsting i sin balanskravsutredning ska få förbättrade möjligheter att utjämna resultatet över tid och därigenom få bättre förutsättningar att möta effekterna av konjunkturvariationer. Ett annat syfte är att skapa större stabilitet för verksamheterna. Under 2013 fattade kommunen beslut om att införa en resultatutjämningsreserv och för åren 2010-2012 reserverades totalt 13,2 mkr. I samband med att kommunfullmäktige antog bokslutet 2013 så avsattes ytterligare 3,5 mkr, och i bokslutet 2014 avsattes 5,8 mkr. I bokslutet 2015 föreslås fullmäktige att besluta om en ytterligare avsättning om 14,7 mkr.

När det är tillåtet att disponera medel från en resultatutjämningsreserv är inte exakt definierat i lagstiftningen utan detta ska framgå av de fastställda riktlinjerna för varje kommun. I förarbetena redogörs för ett vägledande riktvärde för hur en konjunkturedgång kan definieras i form av om rikets prognostiserade skatteunderlagsutveckling för nästkommande år över- eller understiger medelvärdet av skatteunderlaget för de senaste tio åren.

Det bör noteras att en resultatutjämningsreserv inte synliggörs i resultaträkningen utan framgår enbart av den s.k. balanskravsutredningen. I balansräkningen ska RUR specificeras som en delpost till det egna kapitalet vilket framgår i kommunens årsredovisning.

4. Måluppföljning

4.1 Inledning och målstruktur för kommunen

Enligt kommunallagen skall kommunfullmäktige fastställa finansiella mål samt mål och inriktningar för verksamheten utifrån god ekonomisk hushållning. Detta görs i budgeten var- efter uppföljning sker av målen i årsredovisningen.

Allmänt kan de finansiella målen anses avse de ekonomiska ramarna medan verksamhets- målen avser kvaliteten och inriktningen på den verksamhet som skall utföras.

4.2 Avstämning av balanskravet

I årsredovisningens förvaltningsberättelse framgår att balanskravet uppnås för 2015 med ett balanskravsresultat om 43,1 mkr. Det finns inga tidigare underskott att täcka.

Vi kan konstatera att balanskravet har upp- fylldt för 2015.

Möjlighet finns att av årets överskott avsätta ytterligare medel till tidigare nämnda resul- tatutjämningsreserv om ca 14,7 mkr.

4.3 Finansiella mål

Av Östra Göinge kommuns budget avseende 2015 framgår två finansiella mål. Dessa är:

1. *Oförändrad skattesats.*
2. *Nettokostnadens andel av skatteintäkterna får uppgå till högst 98 %.*

Bedömning

Samtliga finansiella mål bedöms uppfyllas. Östra Göinge kommun bedöms bedrivit verk- samheten enligt de ekonomiska ramar som fullmäktige har angivit.

4.4 Verksamhetsmål

Kommunen har utifrån perspektiven *boende, kommunikationer, arbete och företagande*, samt *kunskap och kompetens* antagit ett antal resultatmål. Till varje resultatmål finns kort- siktiga verksamhetsmål. Totalt görs en uppföljning av 12 verksamhetsmål varav 11 (92 %) bedöms vara helt eller delvis uppfyllda.

Vidare finns samma måluppfyllelseanalys för programområden, dvs Stöd och omsorg, Fri- tid och Kultur och bibliotek. Totalt finns åtta resultatmål för dessa programområden. Upp- följningen i förvaltningsberättelsen visar på att sju av åtta mål (87%) är helt eller delvis uppfyllda.

För att ytterligare förtydliga den i årsredovisningen gjorda bedömningen gällande måluppfyllnad vore det önskvärt med en tydlighet i hur bedömningen görs och vilka undersökningar bedömningarna baseras på. Därmed blir det tydligare för en läsare att själv förstå varför ett mål är uppfyllt, delvis uppfyllt eller inte uppfyllt.

Bedömning

I förvaltningsberättelsen finns ett särskilt avsnitt som behandlar god ekonomisk hushållning. Under detta avsnitt görs en samlad bedömning att god ekonomisk hushållning har uppnåtts beaktat såväl finansiella mål som verksamhetsmässiga mål. Både de finansiella målen är uppfyllda och som ovan nämnt görs bedömningen att 18 av 20 verksamhetsmål helt eller delvis är uppfyllda. Vi anser således att verksamheten bedrivits så att fullmäktiges beslutade mål och inriktningar för god ekonomisk hushållning för verksamheterna till övervägande del har uppnåtts och att verksamheten därmed ur allmän synpunkt kan anses ha bedrivits enligt god ekonomisk hushållning.

5. Sammanfattande bedömning

Efter granskningen av årsredovisningen för 2015 är vår sammanfattande bedömning följande:

- Det lagstadgade balanskravet har uppfyllts.
- Fullmäktiges finansiella målsättning har uppfyllts.
- Utifrån avrapporteringen i årsredovisningen bedöms verksamheten bedrivits så att fullmäktiges beslutade mål och inriktningar för god ekonomisk hushållning för verksamheterna till övervägande del har uppnåtts och att verksamheten därmed ur allmän synpunkt kan anses ha bedrivits enligt god ekonomisk hushållning.
- Vi bedömer att årsredovisningen ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har, i allt väsentligt, upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.
- Verksamheten stöd & omsorg redovisar en negativ budgetavvikelse om -21,5 mkr. Verksamheten har redovisat negativa budgetavvikelser under flera år och det ackumulerade underskotten för de fem senaste åren uppgår till 76,4 mkr. Vi har i samband med avrapportering av delårsbokslutet påtalat vikten av att följa upp verksamheten för att säkerställa att genomförda åtgärder genererar den önskade effekten. Det är också av stor vikt att säkerställa att tillräckliga åtgärder genomförs för att verksamheten ska kunna bedrivas utifrån tilldelade resurser. Nuvarande utvecklingen är inte hållbar i längden.

Broby den 14 mars 2016

Lisa Stensson
Auktoriserad revisor